

ნის მისაღებათ, მაგრამ ისინი აქვე მოკლებულნი იყვნენ ამ საფუძვლიანის ცოდნის გზას, რომელიც სამძღვარ გარეთ არის ყველა ყმაწვილ კაცისათვის შეურყვევლი საფუძველი, მტკიცე ცოდნის და განათლებისა. ამ ყმაწვილ კაცობამ ვერ შეითვისა ის მნიშვნელობა ყმაწვილ-კაცობისა, რომელიც სხვა განათლებულ ქვეყნებში არის ბურჯათ ახალი ცხოვრებისა. ამათ ვერ გამოიგონეს ის აზრი, რომ ისინი უნდა ყოფილიყვნენ თავის ცხოვრებით ხალხისთვის წარმომადგენელი ყველა კეთილ თვისებისა, ცოდნისა, შრომისა, გამომგზავნებელი ხალხისა, დამრღვევი იმ ცრუ რწმუნებისა, რომელიც აპირუტყვებს ჩვენ მოძვე ხალხს და უკარგავს იმათ კაცობრივს მნიშვნელობას. შემეტესმა ნაწილმა მიიღო ის შერიცხული ცოდნა, ზდილობა დასავლეთის ხალხისა, რომელიც ყველას შეუძლიან შეიძინოს უფულოთ ყველა დაბალ სალხინოში და ყავა-ხანაში.—ამათ ბევრი იარეს, იტანტალეს სხვა-და-სხვა ქვეყნებში, სასწავლებლებში და დაუბრუნდნენ ვითომ ახალი აზრით, ცოდნით და მიმართულებით თავის ოჯახს, საზოგადოებას, ხალხს და მამულს. რაც შეეძინათ იმათ სხვა ქვეყანაში ისიფე შემოიტანეს ჩვენ ცხოვრებაში. დაიწყეს გამოუგებებელ იმათათვის ქალის თავისუფლებასზე და სხვა საგნებზე დიდი ლაპარაკი და ბაასი, შეიპარნენ უცხო ოჯახში ვითომ კეთილ განზრახვით, შეარყიეს წმინდა, უმანკო გრძობა ყმაწვილი ქალებისა, გაწყვიტეს უღელი ცოლქრობაში, გაუტყვნეს ბევრს ქალს სახელი და გეგნიდნენ ახალ მოზარდეთ და ოჯახთ შუა. ღლითი დღე აჩვენეს ხალხს თავის ცრუ მეტყველობა და მიმართულება. იმათთან ფუქმა ცოდნამ ფუქათ ჩაიარა. ხალხში გაუტყდათ იმათ სახელი, დაჰკარგეს ნდობა, ჩამოაგდეს ურწმუნობა, გაწყვიტეს ძველსა და ახალს ხალხს შუა კავშირი. შველა ყმაწვილს კაცს, რაც უნდა სწავლული იყოს ორგულათ უყურებენ და იმას უძნელდება თავის საქმის კეთილათ წაყვანა.

ამ გვარ ყმაწვილ—კაცობამ ბევრი ოჯახი დალუბა, შესვა და შეჭამა უკანასკნელი სახსარი ოჯახისა,—ნაცვლად კი არც თავის ოჯახს, არც საზოგადოებას და არც მამულს არა შემატარა. ისინი კარგათ ჩაცმულნი, გაწკაპულნი, წინათვე დაბრმავებულნი თავის ხელით სათვალავისათვის, განდნენ კარ-და-კარ მატანტალანი, ქუჩების მტკუნენი, სხვის ჯიბე და შრომა გაუხდათ იმათ მიზნათ. მსენი გამოდგნენ ჩვენი ქვეყნისათვის ფუტურო ხეებათ. ბანა ამას მოელოდა ჩვენი ყმაწვილ-კაცობისაგან ჩვენი სამშობლო?!

ამათ გარდა ბევრმა ჩვენმა ყმაწვილ კაცობამ დაასრულეს თავისი ცოდნა რუსეთში და სამძღვარ გარეთ. ბევრნი ამათში კეთილ თვისებისა და მცოდნენი არიან,—დაფანტული სხვა-და-სხვა ადგილებში ისინი დღითი

დღე იწურებიან ოფელში, ცდილობენ დაუმტკიცონ მოძვე ხალხს თავის სიყვარული; სულით და გულით დაყარებულნი არიან ხალხის ზნეობის და ვითარების გაუმჯობესებაზე, აქვს სურვილი თავის შრომით და ცოდნით წინ წაიყვანონ მოძვე ცხოვრება,—ზოგნი ნიჭიერნი და მცოდნენი, მაგრამ კეთილ ზნეობით დაკარგულნი, მოლაღატენი და გამყიდვნი თავიანთი აზრისა და რწმუნებისა; ზოგნი ნიჭიერნი, ზნეობით სავსენი, მაგრამ ზარმაცნი, ზოგნი კი კარ-და-კარ მატანტალანი, სხვის ჯიბის და ოფლის თაყვანისმცემენი. ბევრს ამათში მამული გაუხდათ მწვანე ქალღმერთისათვის სტოლათ, რომელზედაც დიდიდამ საღამომდენ თავის ცოდნის ფარ-ხმალს ხმარობენ და ამით ცდილობენ შემოიტანონ რაიმე ნაყოფი ხალხის ცხოვრებაში. ამ მიზნისა გამო, იმათ თავის ცოდნა და გმირობა უნაყოფოთ მიჰყავთ.

შემეტესმა ნაწილმა ყმაწვილ-კაცობამ თავი მისცა ჩინოვნიკობას, თავისუფალ შრომას კი მოერიდა. ჩვენ ყმაწვილ-კაცობაში დახშულია ურთიერთა შორის კაცობრიობის მტკიცე კავშირი, ყველა სცხოვრებს თავისთავით, დავიწყებული აქვსთ, გარდა ცოტადღენისა, თავისი მამულის საქრობა და დედა-ენა, ერთმანეთს უთხრიან სამარესა; ლალატობა და უპირობა იმათში მრავალია, ეძებენ გამდიდრებას ყველა საშუალოებით, რომელიც იმათ მოუხერხდებათ.

ანგარებამ თითქმის შეიცვა ბევრი ყმაწვილ-კაცობის ცხოვრება. ბევრმა რუსეთში და სამძღვარ გარეთ სცადეს თავისი ბედი. სოლის შერთვა გაუხდათ იმათ არა თუ პირველ ცხოვრებითი აზრათ, არამედ სარჩოს და ქონების შესაძენათ. ბევრმა გადმოატარა ყაზიბეგის თოვლიან მთებზე თავის ცოლის მილლიონები, ბევრმა მოკლე-ხანში მტვრათ აღინა თავის ოჯახის და ცოლის სიმდიდრე და ორწყალ-შუა დაადგო თავისი ოჯახი და შეილები; ბევრს ცოლები გაეკცნენ, ბევრმა თავისი ხელით თავის თავს და შეილებს დანა დასცა.

ამ მოქმედებით ქართველთ სახელი, განთქმული თავის კეთილ თვისებითა, შეაჩვენეს და მოაძულეს ყველას; იმათ შეაფარეს თავი ნამდვილ ყმაწვილ-კაცობას, რომელნიც დღითი-დღე იწურებიან ოფელში და აქვთ აზრათ კეთილ-დღეობა თავის ქვეყნისა.

პი ამისთანა შეილები გამოვიდნენ ბურჯათ ჩვენი ქვეყნისა. პი ამისთანა შეილები არიან იმედნი და ნუგეზნი ჩვენი მშვენიერის სამშობლოსი!...

ხორკმან გვერდწითელისა.
ნ აგვისტოს 1881 წელსა.
ქ. ტფილისს.

ახალი აგებუნი.

რუსის ფრანკულ ოფიციალურ გაზეთში „Agense Russe“—ში იწერებიან, ზოგიერთ გაზეთებში დაბეჭდილი იყო, რომ მდესისი ლენერალ-ლუბერ-ნატორი თ. ლონდუკოვ-ძორსაკოვი ძაკვასიის მთავარმმართველად ინიშნება. შეიძლება ეს ამბავი მართალი იყოს, მაგრამ ჩვენ ნამდვილად ვიცით, რომ თ. ლონდუკოვ-ძორსაკოვი ასე მალე არ დაინიშნება სხვანებულ თანამდებობაზედა.

* * *

ძილვე „სახალხ-სეირნობა“ კვირას აღუქსანდროვის ბაღში ჩვეულებრივ ზურნა-საზანდარ-მომღერლებსა და სამხვდრო მუზიკისა და სხვა შექცევას გარდა, ამ კვირას სროლა იქნება მიზანში და ვინც უკეთ ამოიღებს მიზანს, ჯილდოს მიიღებს.

* * *

შს ყველა კარგია, მაგრამ ამდენი სეირნობაც და ამდენჯერ კვირა საღამოობით ბალის დაკეტაც კმარა, განსაკუთრებით როდესაც ჯერ კიდევ კაცმა არ იცის—ამ „სეირნობიდან“, ხარჯს გარდა რჩება რამე შემოსავალი, უპატრონო ყმაწვილების თავისუფლად სახლის სასარგებლოდ, თუ არა...

* * *

შემდეგი მაგალითი დამ ვაიგებთ—თუ როგორი წესები ჰსუფევენ ჩვენს შოთი-თფილისის რკინის გზაზე. მრთი ჩვენი კორრესპონდენტი გვწერს: „ღღეს, 25 აგვისტოს, რკინის გზით მოვიდილი. შვირილისა და ძირულის სტანციებს შუა, 120 ვერსზე, უეცრად გამოვარდა ერთი რკინის გზის მოხელე და წითელი ბაირალი უჩვენა მატარებელს (საქონლის მატარებელი იყო, № 45). მაშინ ისტი და კონდუქტორები დაფაცურდნენ და დიდის შიშით, საჩქაროთ გააჩერეს მატარებელი, რადგან წითელი ბაირალი, როგორც მოგვხსენებათ, გზის გაფუჭებას ან სხვა რამ უბედურებას მოასწავებს.

როდესაც მატარებელი გააჩერეს, მაშინ ისტი ჩამოხტა და იმასა და გზის მოხელეს შუა რაღაც ბაასი შეიქნა. ბოლოს შევიტყვე, თურმე გზის მოხელე ეუბნებოდა მაშინ ისტს, შენმა კაჩეგარმა (ნახშირის შემკეთებელმა) გუშინ დოქი მომპარაო, მანდ ექნება სადმე დამალული და უნდა დამიბრუნოო! ამისთვის გავაჩერე პოეზილიო..

ამ მატარებლის გაჩერებით და ჩხუბით ისარგებლეს დანარჩენ კონდუქტორებმა: ესენი გადახტნენ ვაგონებიდან იქვე ყანაში, დაამტვრიეს სიმინდის ტაროები და ტომრებით შემოიტანეს ვაგონში!

შემშარიტად, ამისთანა საქმე, ამისთანა წესები მართო ჩვენში შეიძლება...

* * *

შემოდგომის სუნმა მოჰბერა ჩვენ ქალაქში: დღისით სრულებით აღარ ცხვლა და ღამით კი ისე გრილა, რომ ხანდისხან თბილი საბანიც საჭიროდ ხდება. ამ უკანასკნელ დღეებ-

ში აგარებიდამა და სოფლებიდან ბევრნი ჩამოდიან. **ეროვნული მშვენიერება** სამხურ გაზეთს „მშაკში“ შემდეგ ამბავს იწერებიან, რომელიც ამ დღეებში მომხდარა თბილისში:

ერთი ახალ-გაზდა ქალი ლოტოზე ყოფილა დაპატივებული, მაგრამ, რადგან თამაში არ უნდოდა სხვებზე აღრე მოინდომა შინ წასვლა. მოაყვანინა ფაიტონი, ჩაჯდა და უთხრა, ამა-და-ამ ადგილას წამიყვანე სახლშიო. მეფაიტონემ გააქანა ის მერისაკენ და ერთ ღუქანთან გააჩერა, საღამოც რამდენიმე კაცი გამოვარდა ჩაველეს საბრალო ქალს ხელი, შეათრიეს ძალათ ღუქანში და საძაგელი შეურაცხყოფა მიაცენეს. რამდენიმე საათის შემდეგ გრძობა დაკარგული და გულ შემოყრილი ქალი მიიყვანა პოლიციამ მამა-მისის სახლში.

* * *

ჩვენს გაზეთში იყო ამას წინათ მოხსენებული, რომ „იმედის“ ავტორს თ. ვ. მ.—ნს ისტორიული პოემა დაუწერიაო. ამ დღეებში ავტორმა წაგვიკითხა თავის თხზულება და სიამოვნებით ვაცხადებთ, რომ ლექსის სიმძლავრით, ბუნების სურათების გამოხატულობით და კოლოთი ისეთი მშვენიერება რამ არის, როგორც „იმედის“ ავტორს ეკადრება.

აქვე საჭიროდ ვრაცხთ კავასწოროთ ჩვენი შეცდომა: ეს ახალი თხზულება თ. ვ. მ.—ნის ისტორიული პოემა როდია, არამედ ლექსად დაწერილი რომანტიული მოთხრობა.

* * *

ზუგდიდიდან გვწერენ, რომ ამ ორისთვის წინეთ ჩვენს დაბაში კლუბი გამართესო.

წერილი რედაქტორთან.

ბ. რედაქტორო!

შემორჩილესათ გთხოვთ მისცეთ ადგილი თქვენს პატივცემულს „დროებაში“ ამ ჩემს ქვემოთყვანილ სტრიქონებს, რათა ინგლმძღვანონ მაგალითით სხვათა სოფლის მოხელეთა. სოფელს მელისციხის ახლად-დაწესებულ მამასახლის მიხეილ ძალანთაროვზედ მოგახსენებთ. ამ მამასახლისმა დამტკიცების უმაღლ დაწესა: სკოლა, სადაც იმედია ისწავლის ორასამდინ ყმაწვილი სოფელს მელისციხის მცხოვრებთა, რომელნიც ირიცხებიან ექვსას კომლამდე.

ამას გარდა ჩვენი სოფლის მცხოვრებნი იყვნენ უაქიმობით შეწუხებულნი, მაგრამ ენლა ხსენებულის მამასახლისის მზრუნველობით, სოფელს ჰყავს თვისი საკუთარი აქიმი და, რასაკვირველია, რომ ხალხი, როგორც წინა წელიწადებში, პირუტყვივით და მოუვლელიობით აღარ დაიხოცება.

ამასთანავე გამართა სოფლის ქუჩებში ჯერ-ჯერობით ოც-და-ათი ფარანი და ინათება მელისციხის ქუჩები. შველა ამის კეთილ-მოქმედება

